
Kristian Pandža

Filozofski fakultet, Sveučilište u Mostaru

veneyy@gmail.com

UDK: 791: 316.772.4

DOI: <https://doi.org/10.47960/3029-3103.2024.10.107>

Prethodno priopćenje

FILMSKI DIJALOZI KAO KREATORI IDENTITETA U FILMU *TRČI, LOLA, TRČI*

Sažetak

Budući da filmski dijalozi odražavaju šire društvene i kulturne identitete te pridonose diskursu o identitetu unutar filmske umjetnosti, ovo istraživanje nastoji pružiti uvid u složenu interakciju između jezika, identiteta i filmske naracije u filmu *Trči, Lola, trči (Lola rennt)* redatelja Toma Tykwera iz 1998. godine. Naime, filmski dijalozi u ovome njemačkom, višestruko nagrađivanom filmu pokazuju zanimljivu putanju u kreiranju i oblikovanju identiteta glavnih likova, pri čemu se dijalog ne koristi samo kao narativni mehanizam nego i kao sredstvo za istraživanje i prezentaciju identiteta.

Cilj je rada utvrditi kako dijalozi pridonose razvoju narativa te aktivno sudjeluju u konstrukciji kompleksnih identiteta protagonista. Osim toga, analizom pojedinih primjera potkrijepit će se kako jezik koji likovi koriste, njihov izbor riječi, ton te kontekst u kojemu se dijalozi odvijaju služe kao snažni alati u kreiranju identiteta, pri čemu zanimljive ponavljajuće dijaloške sekvence oblikuju specifičan odnos među njima.

Ključne riječi: identiteti, filmski dijalozi, likovi, naracija, jezik

FILM DIALOGUES AS CREATORS OF IDENTITY IN THE MOVIE “RUN LOLA, RUN”

Abstract

The film dialogues in the multiple German award-winning film “Run Lola, run” (Lola rennt) from 1998, directed by Tom Tykwer, show an interesting trajectory in the creation and shaping of the identity of the main characters. Analyzing the dialogues of the characters, it can be noticed that they contribute to the development of the narrative and actively participate in the construction of their complex identities. Observing specific dialogues, it is noticeable how the language used by the characters and their choice of words, tone, as well as the context in which the dialogues take place, serve as powerful tools in the creation of identity. Interesting repetitive dialogue sequences shape a specific relationship between the characters. It is noticeable how film dialogues reflect broader social and cultural identities and contribute to the discourse on identity within film art. The research seeks to provide insight into the complex interaction between language, identity and film narrative, demonstrating how “Run Lola, Run” uses dialogue not only as a narrative mechanism but also as a means of research and presentation of identity.

Keywords: identities, film dialogues, characters, narration, language

1. Uvod

Dijalog se u suvremenome diskursu filmske umjetnosti često razmatra kao ključan element koji nije samo hladni pokretač narativa nego i neizostavan medijator koji duboko i široko utječe na razumijevanje i percepciju likova unutar zadane filmske priče. Sarah Kozloff (2000: 6) to obrazlaže kao:

„Iako je ono što likovi govore, točno kako to govore i kako je dijalog integriran s ostatkom kinematografskih tehnika presudno za naše iskustvo i ra-

zumijevanje svakog filma od pojave zvuka, većinom analitičari ugrađuju pružene informacije filmskim dijalogom i označavaju dijalog kao označitelja.”^{1 2}

Film, *Trči, Lola, trči (Lola rennt)*³ redatelja Toma Tykwera iz 1998. godine ističe se kao izuzetan primjer kako filmski dijalog može služiti kao moćan alat u kreiranju i oblikovanju identiteta likova. Marcin Skowron, Martin Trapp, Sabine Payr i Robert Trapp (2007: 3) komentiraju: „S gledišta autora ili scenarista, likovi se ne grade toliko kao skup crta ličnosti, već kao izrastanje iz snaga, slabosti, vrijednosti, želja, kao i njihovih društvenih odnosa.”^{4 5} Ovaj film, koji je osvojio brojne međunarodne nagrade i međunarodna priznanja, nije samo proslavio njemačku kinematografiju na međunarodnoj sceni nego je postao i predmetom široke akademske analize zbog svoje inovativne naracije, vizualnoga stila i posebno, upotrebe dijaloga.

Analizom dijaloških sekvenci istražuje se kako jezik, izbor riječi, ton i kontekst u kojemu se dijalozi odvijaju služe kao sredstva za kreiranje duboko slojevitih i vjerodostojnih likova te razvoj i oblikovanje njihovih kompleksnih identiteta. Ujedno se nastoji pokazati kako se na temelju dijaloga pojačavaju odnosi među likovima i kako bi dijalog trebao odražavati šire društvene i kulturne identitete.

¹ Although what the characters say, exactly how they say it, and how the dialogue is integrated with the rest of the cinematic techniques are crucial to our experience and understanding of every film since the coming of sound, for the most part analysts incorporate the information provided by a film's dialogue and overlook the dialogue as signifier (**Slobodan prijevod autora rada s engleskoga jezika na hrvatski.**)

² Sarah Kozloff, *Overhearing Film Dialogue*, University of California Press, 2000., str. 6.

³ U njemačkoj kinematografiji devedesete godine 20. stoljeća smatraju se renesansom jednoga značajnog tehnološkog razvoja koji je promijenio produkcijske tehnike i metode te samu estetiku njemačkoga filma toga razdoblja. Digitalizacija i uvođenje novih medijskih formata otvorili su nove mogućnosti za filmsko pripovijedanje i filmske eksperimentalne forme. Filmovi poput *Trči, Lola, trči* koriste inovativne narativne strukture i vizualne tehnike koje redefiniraju dinamiku i mogućnosti filmskog medija. Takvi filmovi također raskidaju s tradicionalnim rodnom ulogama usredotočujući se na protagonisticu koja aktivno utječe na svoju sudbinu i sudbinu svoga partnera. Film koristi inovativne narativne strukture i vizualne tehnike kako bi istražio različite završetke priče, implicitno postavljajući pitanja o ženskoj autonomiji i ženskome djelovanju. Kristian Pandža, *Die kulturelle Identität des deutschen Kinospiefilms der 1990er Jahre*, Dissertation, Akademie der Medienkünste, 2022.

⁴ From an author's or screenwriter's viewpoint, characters are built not so much as a collection of personality traits but as growing out of strengths, weaknesses, values, desires, as well as their social relationships (**Slobodan prijevod autora rada s engleskoga jezika na hrvatski.**)

⁵ Marcin Skowron, Martin Trapp, Sabine Payr & Robert Trapp, „Automatic Identification of Character Types from Film Dialogs“, *Applied Artificial Intelligence*, 30(10), 2016., str. 3.

2. O filmu

Njemački film izvornoga naziva *Lola rennt* (engl. *Run, Lola, run*; hrv. *Trči, Lola, trči*) akcijski je film premijerno prikazan 20. kolovoza 1998. godine u njemačkim kinima (premijera na 55. Venecijanskom filmskom festivalu). Režiju potpisuje višestruko nagrađivani njemački filmski redatelj, scenarist, producent i kompozitor Tom Tykwer (poznat po ekranskim projektima: *Babilon Berlin*, *Hologram za kralja*, *Atlas neba...*). Glavne uloge igraju Franka Potente (Lola) i Moritz Bleibtreu (Manni), poznati njemački glumci. U filmu, čija je radnja smještena 1990-ih godina u Berlinu nakon pada Berlinskoga zida i ujedinjenja Njemačke, događa se sljedeće: Lola i Manni ljubavni su par u ranim dvadesetim godinama. Manni radi kao dostavljač novca za gazdu bande koji krade automobile te ih preprodaje. Jedan dan uobičajena Mannijeva „radna rutina“ iznenada se prekida te dobiva potpuni zaokret. Njegova djevojka Lola ne dolazi na dogovoreno mjesto njihova susreta jer joj je ukraden skuter dok je kupovala cigarete. Manni s novcem kreće podzemnom željeznicom do mjesta primopredaje, ali je primoran pobjeći iz putnoga vagona zbog kontrole karata. Ostaje mu plastična vrećica od 100 000 njemačkih maraka namijenjena njegovu gazdi. Neki beskućnik sjeda na njegovo mjesto, uzima vrećicu i nestane. Sat pokazuje 11:40, a Manni mora predati novac točno u podne. Ako to ne učini za 20 minuta, njegov gazda Ronnie ubit će ga, jer se ta primopredaja smatra ispitom Mannijeva povjerenja nakon njegova posljednjeg neuspjelog obavljenog posla. Očajan zove Lolu iz telefonske govornice i moli je da mu pomogne. Lola ga iz svoga doma smiruje i moli da je pričeka 20 minuta jer ima plan. Ako do 12 sati Lola ne dođe s novcem, Manni će opljačkati supermarket preko puta telefonske govornice. Nakon kraćega razmišljanja Lola odlučuje zamoliti svoga oca, upravitelja podružnice Deutsche Transfer Bank, da joj pomogne. I tu njezina pustolovna utrka kreće. Film prikazuje tri različita narativna vremenska tijeka događaja u kojima mali izbori, koje je Lola napravila, utječu ne samo na Mannijevu sudbinu nego i na sve one s kojima dolazi u kontakt. Radnja filma prikazuje isto razdoblje od 20 minuta tri puta, svaki put s malim razlikama u detaljima koji radnju dovode do potpuno drugačijega raspleta (leptirov učinak u formi sličnoj vremenskoj petlji). U glavnome dijelu gledatelj prati Lolu kako tri puta zaredom trči gradom,

prvo tražeći oca, a zatim Mannija. Svaka od triju trka započinje ispuštanjem telefonske slušalice nakon njezina telefonskog razgovora s Mannijem, ali se sve tri razvijaju malo drugačije, što znači da se životi ljudi koje Lola susreće nastavljaju na različite načine – potonji je slučaj za svaki od njih.⁶

3. Filmski dijalozi kao kreatori identiteta⁷

Filmski dijalog predstavlja esencijalnu komponentu filmske naracije i ne ograničava se samo na funkcionalnu razmjenu informacija ili napredovanje radnje nego djeluje i kao vitalan mehanizam u oblikovanju i razumijevanju identiteta likova, posredovanjem njihovih misli, osjećaja, uvjerenja i naposljetku društvenih interakcija. Preko dijaloga filmovi istražuju i predstavljaju složene unutarnje svjetove svojih likova, omogućavajući publici dublje uvide u njihove karaktere i motivacije.

Dijalog (grč. *dialogos*) Marko Stevanović i Zona Babac (1993: 94) definiraju kao: „Čin verbalnog opštenja između likova. U dramskim umjetnostima, njime se otkrivaju odnosi među likovima, likovi se karakteriziraju kao ličnosti, saopštavaju se važne informacije za zaplet i za razvoj radnje. Za razliku od dramskog dijaloga, u kojem riječi stvaraju situacije, u filmskom dijalogu riječ treba izbijati iz situacije. Praviti film ne znači unositi misli u slike, već misliti u slikama.“⁸

U filmovima dijalog često teži odražavanju jezika koji se koristi u stvarnome životu, služeći kao jedno od ključnih sredstava za izgradnju i prikazivanje karaktera likova. Stoga su identiteti likova, između ostaloga, oblikovani kroz

⁶ Analizirajući dramaturgiju scenarija, uočljiv je slijed napredovanja spiralne strukture priče. Brzina i ritam dramske radnje počinje srednjim tempom u krajnjemu vanjskom zavoju spirale. Kroz priču spirala se kontinuirano povećava, sve dok se ne dosegne središnja krajnja točka, a to je sami cilj u središtu spirale. Metafora spirale vizualizira „vrtnju“ bespomoćne i nemirne protagonistice Lole kao i kontinuirano smanjenje raspoloživa vremena u svakoj rundi „trčanja“, odnosno traženja rješenja. Spirala se također pojavljuje nekoliko puta u filmu kao vizualna metafora, primjerice kada Lola kao lik iz crtića trči stepenicama u obliku rotirajuće spirale ili kada Lola i Manni u međuscenama leže u krevetu na presvlaci koja ima spirali uzorak.

⁷ U filmu je osobni identitet lika složen konstrukt koji se razvija kroz narativ, vizualno pripovijedanje i izvedbu. Taj identitet služi ne samo za razlikovanje lika unutar priče nego i za povezivanje s publikom na emocionalnoj razini, olakšavajući angažman i empatiju. Osobni identitet u filmu može obuhvatiti širok raspon elemenata, od pozadine i osobina ličnosti lika do njegovih motivacija, želja i evolucije koju prolazi tijekom priče.

⁸ Marko Babac – Zona Stevanović, *Leksikon filmskih i televizijskih pojmova, Volume 1*, Naučna knjiga, 1993., str. 94.

specifičan način na koji komuniciraju. Elma Tataragić (2023: 96) to obrazlaže: „Dijalog je način na koji se likovi ispoljavaju, način na koji se izražavaju. Iz dijaloga dobivamo informacije o radnji, o drugim likovima, o prošlosti i predhistorij filma, o tome šta junak misli sam o sebi, a u kontrapunktu s fizičkom radnjom određujemo o kakvom se liku radi (da li radi ono što govori ili ne). Kao i u svakodnevnom životu, filmski dijalog prenosi nam informacije.“⁹

Gledajući i analizirajući filmove, primjetno je posredstvom audiovizualnoga pripovijedanja, u kojemu su smješteni likovi sa svojim dijalozima i monolozima u točno određenim situacijama i okolnostima, da oni promiču konstrukciju i ocrtavanje tipičnih ili specifičnih individualnih, pa tako i kolektivnih identiteta. Marina R. Zheltukhina, Natalia N. Kisilitsyna, Tatiana Y. Tameryan, Kseniia M. Baranova, Olga G. Chupryna i Olga V. Sergeeva (2023: 4) zaključuju: „Filmske epizode odražavaju specifične diskurzivne čine, koji demonstriraju, s jedne strane, samoidentifikaciju i razvoj identiteta filmskog lika.“^{10 11}

Uzimajući u obzir složenu interakciju sinteze između jezika, identiteta i filmske naracije, primjetno je da te tri komponente odražavaju bogatstvo i dubinu filmskoga medija, kao i njegovu sposobnost da istražuje i prikazuje ljudsko iskustvo, jer jezik u filmu, bilo kroz dijalog ili monolog, služi kao primarni alat za izgradnju i prikazivanje identiteta likova, i to načinom na koji likovi govore i riječi koje biraju mogu, kao takve, otkriti mnogo o njihovoj osobnosti, socioekonomskome statusu, obrazovanju, kulturnom i geografskome podrijetlu i sl. Jezik može služiti i za prikazivanje evolucije likova, gdje promjene u govoru signaliziraju unutarnji razvoj ili promjene u njihovim stavovima i uvjerenjima.

Identitet likova u stalnoj je interakciji s narativom filma. Odluke koje likovi donose, sukobi u kojima se nalaze i način na koji se odnose prema drugim likovima, sve to ne samo da utječe na tijek priče nego i pruža uvid u njihove

⁹ Elma Tataragić, *Uvod u scenarij*, Univerzitet u Sarajevu - Akademija scenskih umjetnosti, 2023., str. 96.

¹⁰ Film episodes reflect specific discursive acts, which demonstrate, on the one hand, the film character self-identification and identity development (**Slobodan prijevod autora rada s engleskoga jezika na hrvatski.**)

¹¹ Marina R. Zheltukhina i dr., „Identity construction and self-identification of the protagonist in the film media discourse: Multi-modal linguo-semiotic approach“, *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 13(3), 2023., str. 4.

složene identitete. Ovaj je odnos dinamičan; dok narativ oblikuje identitet likova, identiteti likova na svoj način oblikuju i usmjeravaju narativ. Michael Rea (2022)¹² stoga uvodi tzv. metafizičku perspektivu tvrdeći da su jastva i identiteti narativno konstituirani, sugerirajući da se sam narativ može promatrati kao oblik identiteta koji likovi nastanjuju i konstruiraju kroz svoje radnje i interakcije.

Jezik je ključan u stvaranju svijeta filma ne samo preko izričitih informacija koje se prenose dijalogom nego i kroz to kako se jezik koristi za uspostavljanje atmosfere, tonaliteta i konteksta priče. Filmska naracija koristi jezik za napredovanje radnje i za stvaranje emocionalnoga i sociokulturnoga konteksta unutar kojega se radnja odvija.

Životna sredina likova igra također značajnu ulogu u oblikovanju njihovih odnosa i identiteta. Berlin, kao urban i dinamičan grad, služi kao pozadina za Lolinu frenetičnu trku, ali i kao simbol složenosti, izbora i slučajnosti koji su središnji za teme priče. Berlin ne djeluje samo kao pasivna pozadina nego i kao aktivan sudionik u priči. Grad s njegovim labirintom ulica, prometom i prolaznicima stvara prepreke i prilike koje izravno utječu na radnju i odluke likova. Kontrast između klaustrofobičnih unutarnjih prostora i otvorenih urbanih pejzaža kroz koje Lola trči odražava kontrast između unutarnje složenosti likova i vanjskoga svijeta puna izazova i mogućnosti. Tako urbano okruženje postaje temeljni dio narativa, utječući na dinamiku odnosa i razvoj identiteta likova. Socijalno okruženje u kojemu likovi djeluju naglašava različite aspekte njihovih identiteta. Na primjer, interakcije Lole s različitim sporednim likovima tijekom njezinih trka otkrivaju raznolikost društvenih slojeva i dinamika unutar grada. Ovi susreti – s bankarom, beskućnikom ili njezinim ocem – ističu kako društveni kontekst utječe na percepciju i ponašanje likova, pokazujući kako njihovi identiteti nisu fiksni, nego se mijenjaju ovisno o socijalnome kontekstu.

Na početku filma, u ekspoziciji (05:06 – 05:27)^{13 14}, kada Manni upućuje prvi telefonski poziv svojoj djevojci Loli i očajnički joj izlaže svoju situaciju, uočljivo je uspostavljanje njegova karaktera kao ranjiva i ovisna o njoj, dok

¹² Michael Rea, „The Metaphysics of the Narrative Self“, *Journal of the American Philosophical Association*, 8(4), 2022., str. 586-603.

¹³ *Netflix, Lola rennt*, 1. I. 2024., <https://www.netflix.com/de/title/22498178>, (22. III. 2024.).

¹⁴ Moguća su odstupanja u minutaži gledanjem filma na drugim platformama.

istovremeno njezin karakter pokazuje snagu, odlučnost i ljubav prema svomu dečku. Manni je shrvan, u strahu i uplakan, dok je Lola usredotočena, smirena i odlučna. Takav karakterni kontrast specifičan je za njemačke kinofilmove devedesetih godina 20. stoljeća, čije je odlika raskidanje s tradicionalnim rodnim ulogama i usredotočujući se na protagonisticu koja aktivno utječe na svoju sudbinu i sudbinu svoga partnera. Mannijev i Lolin odnos implicitno postavlja pitanja o ženskoj autonomiji i ženskome djelovanju, gdje snažna i dominantna slika muškarca pada u sporedni plan. Replike iz kojih se to može iščitati jesu:

1. Telefonski razgovor između Mannija i Lole.

Manni je u telefonskoj govornici u gradu, a Lola doma.¹⁵

LOLA: Manni? (Manni?)

MANNI: Lola. (Lola.)

LOLA: Što se događa, gdje si? (Was ist denn, wo bist du?)

MANNI: Ja sam... čovječe, gdje si ti bila, dovraga?! (Ich bin... Mann, wo warst du denn verdammt?!)

LOLA: Već si bio otišao, zakasnila sam. (Du warst schon weg, ich kam zu spät.)

MANNI: Zašto si baš danas zakasnila, uvijek dolaziš na vrijeme, uvijek! (Wie-so kamst du ausgerechnet heute zu spät, du bist doch immer pünktlich, immer!)

LOLA: Ukraden mi je skuter. (Mein Moped ist geklaut worden.)

MANNI: Šta?! (Was?!)

LOLA: Ja... sad je nebitno. (Ja, ich... ist doch jetzt egal.)

MANNI: Itekako je bitno! (Das ist überhaupt nicht egal!)

LOLA: Manni, nije bila moja krivica. Što se događa? (Manni, das war nicht meine Schuld. Was ist denn los?)

¹⁵ S obzirom na javnu nedostupnost originalne konačne verzije scenarija za film, kao referenca korišten je film na *online streaming* platformi / servisu *Netflix*. Replike na hrvatskome jeziku u slobodnu su prijevodu autora rada i nisu preuzete iz titlova.

Slika 1.1. i 1.2. Film *Trči, Lola, trči* (njem. *Lola rennt*). Telefonski razgovor Mannija (Moritz Bleibtreu) i Lole (Franka Potente). © ALL RIGHTS RESERVED, X Filme; režija: Tom Tykwer.

Ključni je trenutak, bolje rečeno trenutak zaplitanja dramske radnje (11:58)¹⁶ i početak Loline pustolovine, kada nakon razgovora s Mannijem te shvaćanjem što se dogodilo Lola čvrsto i jako odluči nabaviti novac i izvući Mannija iz problema. Nakon intenzivnih premišljanja kojim bi se osobama mogla obratiti za pomoć (osobe koje Lola spominje u brzim se promjenama prikazuju kao portreti), na pamet joj pada njezin otac (koji se u kratkoj montažnoj međusцени prikaže u portretu):

LOLA: Tata. (Papa).

Slika 1.3. i 1.4. Film *Trči, Lola, trči* (njem. *Lola rennt*). Loli (Franka Potente) pada otac (Herbert Knaup) na pamet i ona kreće u svoju prvu trku. © ALL RIGHTS RESERVED, X Filme; režija: Tom Tykwer.

Lola trči! Kreće u svoju prvu trku. Male promjene u njezinim odlukama i interakcijama imaju dalekosežne posljedice na živote drugih sporednih likova (žena s kolicima i bebom, bankar, biciklist i tajnica u banci). Ovo se posebno ističe u kratkim fotografskim sekvencama koje pokazuju kako se životi sporednih likova mijenjaju kao rezultat Loline prisutnosti i djelovanja. Lo-

¹⁶ Isto.

lin utjecaj na likove koje sreće dok trči simbolički je i tematski bogat. Ona nehotice oblikuje sudbine drugih, što film koristi kako bi istražio teme kao što su kaos i red, sloboda i determinizam te međusobnu povezanost ljudskih iskustava. Ove promjene stvarnosti ističu fragilnost ljudske sudbine i moć pojedinačnih akcija da utječu na velike promjene, često na načine koje ljudsko biće ne može predvidjeti niti kontrolirati. Primjerice, na početku svakoga ponavljanja, kada Lola maratonski trči, biciklist koji vozi pokraj nje pokušava joj prodati bicikl. Ovisno o Lolinu odgovoru i interakciji s njim, vide se različite budućnosti za biciklista prikazane u brzo izmjenjujućim fotografijama. Ove sekvence ilustriraju kako čak i najmanja interakcija može imati velik utjecaj na živote drugih. Ili kada Lola nehotice uzrokuje prometnu nesreću koja uključuje bankara. Ovisno o tome kako Lola utječe na situaciju, vide se različiti ishodi za bankara – od bijega s ljubavnicom do propasti njegova braka. Lolina interakcija, iako neizravna, mijenja stvarnosti tih likova na značajne načine.

2. Sljedeći dijalog koji bi se mogao izdvojiti za analizu jest dijalog međuscene (33:26 – 34:39)¹⁷ koji se dogodi nakon što Manni i Lola trče iz trgovine koju su opljačkali (Lolin otac nije bio od pomoći, stoga je ona jednu minutu zakasnila i zatekla Mannija u pljački i pripomogla mu) te na ulici bivaju opkoljeni policajcima. Manni baca vreću novca u zrak, pri čemu jedan policajac slučajno opali metak u Lolu koja potom pada. Smrt je kraj, ali ne konačan, te pred početak sljedeće utrke, koja kreće ispočetka, laganim montažnim pretaпанjem počinje međusцена u kojoj Lola i Manni leže nagi u krevetu nakon intimnoga odnosa i razgovaraju u crveno osvijetljenoj sobi. Takva soba u kojoj dijele intiman razgovor simbolizira intenzitet i emocionalnu toplinu njihova odnosa, ali i opasnost i hitnost situacije s kojom se suočavaju:

[...]

LOLA: Ne želim uopće ništa čuti, želim znati što osjećaš. (Ich will überhaupt nichts hören, ich will wissen, was du fühlst.)

MANNI: Ok, osjećam... da si ti najbolja. (Ok, ich fühle... dass du die Beste bist.)

LOLA: Tvoj osjećaj. Tko je taj tvoj osjećaj? (Dein Gefühl. Wer ist das dein Gefühl?)

¹⁷ *Isto.*

MANNI: Pa, ja. Moje srce. (Na ich. Mein Herz.)

LOLA: Tvoje srce kaže Manni dobar dan, ona je ta? (Dein Herz sagt Manni guten Tag, die is' es?)

MANNI: Tako je. (Genau.)

LOLA: I ti kažeš: „A da, hvala za tu informaciju, čujemo se sljedeći put.“ (Und du sagst: „Ah ja, vielen Dank für diese Information, auf wiederhören bis zum nächsten Mal.“)

MANNI: Tako je. (Genau.)

LOLA: I ti radiš sve što ti srce kaže? (Und du machst alles, was dein Herz dir sagt?)

MANNI: Ne, ne govori ništa, nego, šta ja, da, jednostavno osjeća. (Ne, das sagt ja nichts, also, was ich dass, es fühlt halt.)

LOLA: I, što osjeća sada? (Und, was fühlt es jetzt?)

MANNI: Osjeća da netko postavlja glupa pitanja. (Es fühlt, dass da jemand ziemlich blöde Fragen stellt.)

LOLA: Čovječe, ne shvaćaš me uopće ozbiljno. (Mann, du nimmst mich überhaupt nicht ernst.)

MANNI: Lola, što je? Želiš li me napustiti? (Lola, was is'n los? Willst du irgendwie weg von mir?)

LOLA: Ne znam. Mislim da ću se morati odlučiti. (Ich weiß nich. Ich muss mich grad entscheiden, glaub ich.)

Slika 1.5. Film *Trči, Lola, trči* (njem. *Lola rennt*). Intiman razgovor između Mannija (Moritz Bleibtreu) i Lole (Franka Potente). © ALL RIGHTS RESERVED, X Filme; režija: Tom Tykwer.

Lolina potreba da sazna što Manni osjeća, umjesto da sluša što on govori, pokazuje njezinu potrebu za dubljom emocionalnom povezanošću. Lola ne traži površne odgovore, nego želi istinsko razumijevanje Mannijevih osjećaja. Ovo naglašava njezinu introspektivnu prirodu i želju za autentičnošću u njihovoj vezi. Lolin naglasak na introspekciji i autentičnosti postavlja temelje za njezinu sposobnost suočavanja s izazovima i donošenja odluka koje utječu na njihovu stvarnost. Njezin poriv za dubokom emocionalnom komunikacijom ne samo da pokazuje njezin karakter nego i potiče promjene u njihovoj vezi i izaziva osobnu transformaciju obaju likova. Mannijev početni pokušaj da odgovori na Lolin zahtjev s površnim komplimentom odražava njegovu nesigurnost u izražavanju dubokih emocija, pak nezrelost u suočavanju sa svojim istinskim osjećajima. Njegov odgovor da je njegov osjećaj „jednostavno osjećaj“ može ukazivati na njegovu unutarnju borbu ili nesposobnost da verbalno artikulira svoje osjećaje. U mnogim se kulturama, posebno muškarcima, često uskraćuje emocionalna otvorenost kao dio socijalnih i kulturnih normi. Mannijevo oklijevanje da verbalno artikulira što osjeća može odražavati ovu širu sociokulturnu dinamiku. Dijalog pridonosi razvoju narativa pružajući uvid u njihov odnos i unutarnje sukobe. Njihova razmjena ističe napetost između potrebe za emocionalnom sigurnošću (Lola) i nesigurnosti i straha od ranjivosti (Manni). Ovo postavlja temelj za Loline motive i odlučnost tijekom filma; njezina spremnost da učini sve za Mannija proizlazi iz duboke emocionalne povezanosti koju traži i vrijednosti u njihovoj vezi. Ovaj dijalog također anticipira ključne teme filma kao što su pitanja sudbine, izbora i posljedica. Lolina izjava: „Ne znam. Mislim da ću se morati odlučiti!“ („Ich weiß nicht. Ich muss mich grad entscheiden, glaub ich!“) odražava središnju dvojbu filma o utjecaju odluka na ishod događaja. Njezina nesigurnost i istraživanje odluka predstavljaju mikrokosmos veće narativne strukture, gdje različiti ishodi proizlaze iz niza odluka i slučajnosti. Ovaj dijalog ne samo da produbljuje karakterizaciju svojih glavnih likova nego i postavlja temelje za razvoj narativa, istražujući kako osobni odnosi i unutarnji konflikti oblikuju akcije likova i, naposljetku, njihovu sudbinu. Razgovor između Lole i Mannija ilustrira kako duboko osobni i emocionalni aspekti odnosa mogu biti presudni u oblikovanju putanje priče, ističući složenu vezu između osobnih identiteta i narativne dinamike.

Posebno izdvojen, ali ne tako učestao lajtmotiv jest Lolina dernjava koja dovodi do toga da stvari oko nje puknu. Dernjava simbolizira više ključnih aspekata njezina lika i temeljnih tema filma. Dernjava simbolizira Lolinu unutarnju snagu i sposobnost da utječe na svijet oko sebe. U trenutcima kada se Lola zadere, čini se kao da njezina volja i očajanje prelaze granice fizičke stvarnosti, što ukazuje na neobičnu moć koju njezin lik posjeduje. Ovo može sugerirati ideju da unutarnja snaga i odlučnost pojedinca mogu prevladati vanjske prepreke. Dernjava također služi kao sredstvo za oslobađanje akumuliranih emocija. U kontekstu filma Lola se suočava s ekstremnim pritiscima i izazovima dok pokušava spasiti Mannija. Njezino deranje odražava trenutke ekstremne emocionalne napetosti i može se interpretirati kao manifestacija njezinih osjećaja nemoći, straha, frustracije i očaja, ali i odlučnosti da ne odustane. Dernjavom simbolizira i temu utjecaja pojedinca na stvarnost i promjenjivost sudbine. U filmu, koji istražuje različite ishode zasnovane na odlukama i slučajnostima, Lolina sposobnost da doslovno „pukne“ stvarnost svojim glasom sugerira ideju da se sudbina može oblikovati svjesnom voljom i izravnim akcijama. To odražava osnovnu temu filma o moći izbora i promjenjivosti ishoda. Lolina dernjava može se protumačiti i kao metafora za prekid s ograničenjima, koja nameće fizički svijet, društvena očekivanja ili osobne sumnje. U trenutcima kada se Lola dere, ona prekida s poznatom stvarnošću, sugerirajući da postoji nešto veće i moćnije u ljudskome duhu što može prevladati bilo koju prepreku.

Slika 1.6., 1.7. i 1.8. Film *Trähi, Lola, trähi* (njem. *Lola rennt*). Lolina (Franka Potente) dernjava. © ALL RIGHTS RESERVED, X Filme; režija: Tom Tykwer.

3. Dijaloške sekvence (1:03:29 – 1:04:20)¹⁸ u posljednjoj, trećoj Lolinoj trci odražavaju njezinu očajnu situaciju, ali istovremeno pojačavaju odnose među likovima. Ove sekvence pridonose razumijevanju Loline borbe, njezine odanosti Manniju i njezina utjecaja na druge likove koje sreće:

¹⁸ Isto.

Lola trči ulicama u svojoj posljednjoj, trećoj trci.

LOLA: Što trebam napraviti? (Was soll ich tun?) Što ću sad? (Was soll ich nur tun?) Što da radim? (Was soll ich bloß machen?) Hajde. (Komm schon.) Pomozi mi. (Hilf mir.) Molim te. (Bitte.) Samo ovaj put. (Nur dieses eine Mal.) Nastavit ću trčati, ok? (Ich lauf einfach weiter, ok?) Čekam. (Ich warte.) Čekam. (Ich warte.) Čekam. (Ich warte.) Čekam. (Ich warte.)

Lolin unutarnji monolog¹⁹, koji se zapravo može iščitati kao dijalog, pun je pitanja i molbi za pomoć te otkriva dubinu njezina očaja i determinacije. Ponavljanje pitanja: „Što trebam napraviti?“ ističe unutarnju borbu i neizvjesnost o pravome putu djelovanja. Ovaj trenutak pridonosi intimnu nutarnjem povezivanju s Lolinim likom, omogućavajući dublje razumijevanje njezina duševnog stanja. Kada Lola izgovara: „Pomozi mi. Molim te. Samo ovaj put.“, to daje naslutiti njezinu molbu višoj sili ili nekakvoj sudbini za hitnu životnu intervenciju. Iako se ovaj dijalog može činiti usmjerenim prema nekomu nevidljivom entitetu ili višoj kozmičkoj sili, on simbolizira i Lolinu volju da preuzme kontrolu nad svojim okolnostima, tražeći snagu unutar sebe. Ovo odražava njezinu ulogu aktivne protagonistice koja je spremna u temelju preokrenuti svoju, bolje rečeno Mannijevu, odnosno zajedničku, sudbinu svoga partnera i sebe. Izjava: „Nastavit ću trčati, ok?“ simbolizira Lolinu determinaciju i otpornost. Bez obzira na prepreke, ona je odlučila nastaviti pokušavati, što odražava razvoj njezina karaktera kroz film. Ova determinacija utječe na odnos s Mannijem, pokazujući dubinu njezine odanosti i spremnosti učiniti sve što je potrebno za njegovo spašavanje. Ponavljanje riječi „Čekam“ simbolizira Lolinu nadu i očekivanje promjene. U kontekstu veze s Mannijem ovo čekanje predstavlja njezinu spremnost da izdrži i ostane uz njega unatoč izazovima. Ta sekvenca odražava dubinu njihova odnosa, gdje Lola nije samo fizički aktivna u svojoj potrazi da ga spasi nego je emocionalno investirana, čekajući promjene koje bi mogli zajedno doživjeti. Intenzivnom dijaloškom sekvencom Lolin unutarnji monolog, konciznije rečeno, pak, di-

¹⁹ Intimni monolog omogućuje liku da izrazi svoje najdublje misli, osjeća je i refleksije samome sebi, često bez prisutnosti drugih likova. Ova tehnika pruža uvid u unutarnji svijet lika, otkrivajući skrivene motive, strahove, želje i konflikte. Intimni monolog omogućuje dublju emocionalnu i psihološku poveznicu između likova, pružajući slojevito razumijevanje lika i njegova osobnog putovanja. Intimni monolog istražuje složenost ljudske psihe, prikazujući kako unutrašnji svijet lika utječe na odluke, akcije i odnose s drugim likovima.

jalog, pojačava odnose među likovima, posebno njezin odnos s Mannijem. Lolina očajna molba za pomoć, determinacija da nastavi trčati i čekanje na promjenu, ne samo da produbljuju razumijevanje njezina lika nego i ističe složenost ljudskih odnosa u situacijama velikoga pritiska i neizvjesnosti. Ove sekvence odražavaju univerzalne teme borbe, nade i otpornosti, koje su uz teme izbora, slučajnosti, sudbine i posljedica srž dinamike odnosa u filmu.

Slika 1.9., 1.10. i 1.11. Film *Trči, Lola, trči* (njem. *Lola rennt*). Lolina (Franka Potente) posljednja, treća utrka. © ALL RIGHTS RESERVED, X Filme; režija: Tom Tykwer.

4. Zaključak

Ovaj rad bavi se istraživanjem različitih aspekata filmske naracije, karakterizacije i simbolike, koristeći film *Trči, Lola, trči* (*Lola rennt*) kao središnji primjer za razumijevanje tih koncepata. Film pruža bogatu građu za znanstvenu analizu zbog svoje jedinstvene strukture, korištenja ponavljajućih dijaloških sekvenci i sposobnosti da duboko istraži teme identiteta, sudbine, izbora i međuljudskih odnosa posredstvom filmskoga dijaloga. U dinamici između narativa i identiteta likova da se razmotriti kako narativ i identiteti likova djeluju u međusobnoj interakciji, gdje narativ oblikuje likove, a likovi kroz svoje odluke i akcije oblikuju i usmjeravaju narativ. Narativ i identiteti tako sačinjavaju jednu koherentnu neodvojivu simbiozu. Ovakva dinamika ilustrira složenost ljudskih odnosa i moć te posljedicu slobodnih ljudskih izbora. Uzimajući u obzir ulogu dijaloga u oblikovanju identiteta i odnosa, uočljivo je analizom istih u filmu kako jezik ne samo da služi za napredovanje radnje nego i kao ključan mehanizam u kreiranju i razumijevanju identiteta te poimanju njihovih autentičnih kompleksnih odnosa. Simbolizam i metaforička upotreba filmskih elemenata, uočljivi kroz Lolinu dernjavu i druge motive, daju do znanja kako film koristi simboliku za istraživanje unutarnje snage, emocionalnih stanja i utjecaja pojedinca na stvarnost. U filmu je uočljivo i

kako sociokulturni i urbanistički kontekst životne sredine utječe na likove, njihove percepcije i međuljudske odnose, ukazujući na neodvojivu poveznicu s njihovom okolinom. Iz ovoga istraživanja da se zaključiti da filmski dijalozi intenzivno djeluju kao kreatori identiteta glavnih i sporednih likova u filmu.